

PISMA

STAJALIŠTA

Neistine u članku, insinucija i krajnje nekorektan postupak novinara

Demantiram neistine objavljene o meni u članku »Imaju li mediji i Carla del Ponte istu verziju 'brijunskog' razgovora« (Vjesnik, 20. listopada 2004.) autora Vlade Rajčica.

Neistina je i proizvoljna konstrukcija da je »Miroslav Tuđman, sin Franje Tuđmana koji je u dva, tri navrata samostalnog pregleda dokumenata u uredu svoga oca mogao baš taj transkript izdvojiti« i na temelju se toga sugerira da sam ja taj transkript mogao poslati u Haag.

Medutim, istina je da nikada nisam, ni sam ni s drugima, ulazio i pregledavao arhivu prvoga hrvatskoga predsjednika, ni prije ni poslije njegove smrti. Dio privatne ostavštine predsjednika dr. Franje Tuđmana preuzeo sam od komisije koju je imenovala Vlada Republike Hrvatske. Niti sam bio član te komisije, niti sam sudjelovao u njezinu radu.

Zato je tvrdnja iznijeta u članku insinucija, a postupak novinara krajnje nekorektan.

Prof. dr. MIROSLAV TUĐMAN
Zagreb

Nadam se da ću jednoga dana ipak čuti zvižduk nekih novih »zviždača«

Mnogi mi ljudi imputiraju da sam žrtva kriminalno-političke oligarhije. To je točno. Medutim, zaboravljaju da je žrtva i cijeli hrvatski narod, koji mora podnositi pljačku i poniženje.

Mene su oslobodili svakog straha i bez uvijanja javno prizivam kriminalce njihovim imenom, bez obzira bili ono stanari Pantovčaka ili Markova trga, potpredsjednici Vlade, ministri ili moćni predsjednici uprava. Ja danas javno ističem njihova imena, kako bi to ostavilo traga i sjećanje. Budući da današnje Državno odvjetništvo, sudstvo i policija ne žele procesuirati taj očiti kriminal, nadam se da će ga procesuirati neke nove stručne garniture koje će voditi te institucije. Možda će nam to Europske komisije postaviti kao još jedan od uvjeta za otpočinjanje procesa ulaska u civiliziranu EU.

Da bi kriminalci bili doista sankcionirani i izolirani iz našeg društva, morat će biti uklonjeni i svi njihovi pomagači iz redova izvršne i sudske vlasti. To se ne odnosi samo na čelne ljude, već i na dio struktura vlasti koje su potpuno korumpirane. Da bi se to i dogodilo morat će postojati čvrsta volja, beskompromisnost, spremnost na žrtve, poštenje i ljubav za domovinom Hrvatskom i kod pojedinaca koji predstavljaju i vode Hrvatsku.

Tek tad će to biti Hrvatska za koju su mnogi godinama stradali, Hrvatska za koju su mnogi život položili, Hrvatska koje nema i Hrvatska o kojoj još uvijek sanjam.

Oni koji su me udaljili s radnoga mjesta u In i koji me već 28 puta progone na sudu zbog svojih izmišljenih duševnih boli, istragu o svom kriminalu u In, uz svesrdnu pomoć Državnog odvjetništva, blokiraju i drže podalje od očiju javnosti. Oni su paravan za kriminalce koji za svoj i njihov račun razdiru Hrvatsku, dok građani u strahu za golu egzistenciju moraju držati pogнутe glave, poput naše izgubljene mladosti koja je po logorima krvarila i stradavala.

Takvi sigurno ne podržavaju »zviždače« poput mene. »Zviždači« poput iskre u tami najavljuju dan kad će se razotkriti sve prljavštine, manipulacije i pljačke.

Zbog moje ustrajnosti u borbi protiv kriminalaca i razotkrivanja njihova identiteta mogu me i utamničiti, jer oni imaju vlast i to mogu. U tamnici neću tada biti ja, već ponižena Hrvatska. Ja ću i među zidovima biti slobodna. Nadam se da ću, koliko god bili visoki ti zidovi, jednoga dana ipak čuti zvižduk nekih novih »zviždača«, koji će najaviti promjene i huk poniženih i opljačkanih.

VESNA BALENOVIĆ
Zagreb

Začuduje naglasak na obiteljskim hotelima radi produžetka sezone

Na nedavnom zasjedanju Vijeća Turističke zajednice Hrvatske, na kojoj je definiran plan turističke ponude za 2005., poseban je naglasak stavljen na pitanje ekologije, malih obiteljskih hotela i gastronomije. Začuduje naglasak na obiteljskim hotelima radi produžetka predsezona i posezone.

Bojim se da TZ Hrvatske i samo Ministarstvo razvitka, mora i turizma nisu uskladili svoje poimanje mogućnosti produženja sezone sa stajalištima Instituta za turizam ili sa shvaćanjima putničkih agencija, koja se temelje na praktičnom uvidu. Poznato je, naime, da se izvansezonski posao temelji na velikim hotelima koji osiguravaju potrebne sadržaje kao što su zatvoreni bazeni, društveni prostori, klupski prostor... Obiteljski hoteli sve to ne mogu dati kao ni ponuda privatnih soba i apartmana.

Je li onda pogrešno planiramo?

Što se tiče naglasaka na gastronomiji, on je logičan. Medutim, kako to dovesti u sklad s propisom o nula promila alkohola za vozače? Zna se da nema prave gastronomije bez kvalitetne čaše vina. Pogotovo za zemlju našeg mediteranskog položaja s dugom tradicijom jela i pića kao važnog segmenta turizma.

Posebno me je začudio stav Ministarstva razvitka, mora i turizma, koje se nije zauzelo protiv te zakonske odredbe. Bojim se da se ponavlja isti scenarij kao s onim ministrom turizma koji svojedobno nije podržao potrebu nižeg PDV-a za turizam. Dok ugostitelji, vinari, nositelji vinskih cesta, dižu glas protiv te zakonske odredbe, mjerodavno ministarstvo šuti. Možda zato jer mu nisu poznati podaci da 80 posto turista dolazi vlastitim automobilom, a ne zračnim ili autobusnim prijevozom.

Napokon, ako Španjolska može živjeti s 0,5 promila, zašto hrvatski turizam mora biti papskiji od pape na vlastitu štetu?!

MILAN PAŽIĆ
turistički djelatnik, Sv. Ivan Zelina

Kakva je budućnost Hrvatske i koja su stvarna njezina prava

Javljam se u povodu pisma gospodina Branka Stojkovića »Kakva je budućnost nezaposlenih i koja su stvarna njihova prava« (Vjesnik, Pisma, 23. listopada 2004.), da bih upozorio kako je riječ o daleko dramatičnijem problemu – koji se pogrešno smatra perifernim socijalnim problemom.

Kada će mjerodavnima napokon doći do pameti da su rad i rezultati rada nešto što je uvjet opstanka, a ne isključivo nekakva socijalna kategorija. Kada će mjerodavnima napokon doći do pameti da su »zapošljavanje i nezaposlenost« nešto što se može samo zajednički razmatrati i rješavati.

Kada će hrvatski »kadrovići« snositi odgovornost što uporno razmiještaju kadrove po sistemu: tko može (zna) – ne može (nema ovlasti), a tko može (ima ovlasti) – ne može (ne zna), pa zaslugom tih »kadrovića« ispada da su građani Hrvatske sve sami nesposobni ljudi.

Nije riječ tu samo o tome da u hrvatskim institucijama koje postoje samo zato da bi se bavile zapošljavanje »rade« osobe koje u svom obrazovanju nisu ni čule o problematici zapošljavanja, nego glavnu riječ o opstanku željezara ima netko tko nema pojma o metalurgiji, glavnu riječ o opstanku brodogradilišta ima netko tko nema pojma o brodogradnji, glavnu riječ u građevinskim pothvatima ima netko tko nema pojma o građevinarstvu, glavnu riječ o gospodarstvu Hrvatske ima netko tko nema pojma o gospodarstvu...

Slijedom toga opravdano se postavlja pitanje – kakva je budućnost Hrvatske i koja su stvarna njezina prava.

IVAN KABALIN, dipl. ing.
Zagreb

Hrvatsko-slovenski spor: prošlo vrijeme pravnih fikcija

Međunarodni sud u Haagu jedno je od glavnih tijela Ujedinjenih naroda, koji je u svojoj gotovo šezdesetogodišnjoj praksi riješio velik broj sporova o razgraničenju. Odluka tog suda obvezuje obje strane i na nju nema prava žalbe. I Slovenci i Hrvati žele pravdu u rješenju spora, a političari će morati imati dobre razloge da im to uskrate. Naime, tko god je doista uvjeren u svoje pravo, neće se bojati izaći pred taj sud jer će ondje dobiti objektivno, nepristrano i na međunarodnom pravu osnovano rješenje

Davor Vidaz

Spor o razgraničenju između Hrvatske i Slovenije, ako se područje o kojem je riječ promatra bilo u strateškom ili u gospodarskom kontekstu, doista nije naročito ozbiljan ili složen slučaj. Tako će o tom sporu zaključiti većina kvalificiranih stranih analitičara. No taj spor, za dvije uključene države i, što više, njihove narode, sve je manje samo teritorijalni spor o razgraničenju, bilo na moru ili na još nekoliko dodatnih metara kopna.

Događaji vezani uz taj spor u proteklih su mjesec-dva to, u osnovi teritorijalno pitanje gotovo posve podredili emocionalnom. Spor je već odavno prerastao svoje stvarne razmjere, a posljednjih su se tjedana pogranični incidenti redali sve većim intenzitetom i brzinom, nepovratno vodeći čitav spor u sferu iracionalnog.

Poljuljano obostrano povjerenje

Sugerirati u takvoj situaciji da se pokrene novi bilateralni dijalog – bila to dobronamjerna sugestija ili ne – gotovo je bespredmetno. Spor je već uoao u fazu kada bi njegovo bilo kakvo političko rješavanje barem jedna strana, ako ne i obje, tumačile na svoju štetu. Doba političkog

rješavanja tog spora, bilo bilateralnim pregovorima ili preko dobrih usluga drugih, sada je već prošlo.

Medutim, za rješavanje samog spora sve je manje vremena. Ne zato što će se u stvarnosti mnogo toga promijeniti rješenjem tog spora, nego što će njegovo daljnje neodgovorno iskorištavanje u političke svrhe ubrzano voditi sve većim napetostima između dva, kroz čitavu svoju povijest prijateljska naroda, Slovenaca i Hrvata. Usto, dva naroda koja će i u zaključku budućnosti dijeliti sudbinu prirodnih saveznika, kao dvije male, susjedne zemlje, obje članice sve većeg Europske unije.

Pravi domaćaj spora između Hrvatske i Slovenije u sadašnjim okolnostima više i nije tek dobivanje nekoliko metara mora više, odnosno manje, nego je, zapravo, sve više vraćanje sada poljuljano obostrano povjerenje. To se povjerenje ne može vratiti trikovima i podvalama. Naprotiv, to se povjerenje može početi vraćati poštenim, nepristranim i politički neutralnim rješavanjem spora o razgraničenju, spora koji sve više opterećuje slovensko-hrvatske odnose.

Poštenje, odgovornost, poštivanje prava... to su i europske i civilizacijske vrijednosti; dijalog, bio on »europski«

ili ne, tek je tehnika kojom se te vrijednosti promiču. Kada dijalog zataji, za promicanje tih vrijednosti međunarodno pravo nudi razne oblike mirnog rješavanja sporova.

Spor o papiru

Stoga je u potpunosti pravodoban i opravdan poziv što je nedavno došao s hrvatske strane, da se spor o razgraničenju iznese pred neko međunarodno pravosuđno tijelo. Ni nedavni slovenski izborni pobjednik nije *a limine* odbacio takvu mogućnost. Dakako, riječ je o općeprihvaćenom načinu mirnog rješavanja sporova među državama, kojim su se u novijoj povijesti koristile mnoge europske i druge zemlje, kada su ocijenile da su se političke mogućnosti iscrpile te da je rješenje spora potrebno postići objektivno, pravno nepristrano.

Za Hrvatsku i Sloveniju tu se javlja nekoliko pitanja. Neka su već jasno postavljena, dok druga još nisu eksplicitirana. Pitanje koje su neki odmah postavili jest: što bi trebao biti predmet spora. Tako pojedini slovenski stručnjaci tvrde kako bi predmet spora trebao biti parafrani tekst za koji se, s vremenom, uvriježilo naziv sporazum Drnovšek – Račan. I studenti prava, da bi položili ispit, trebaju znati da

parafrani tekst sporazuma, koji nije ni potpisan ni ratificiran, ne proizvodi nikakve pravne učinke. Pravni status takva teksta je jasan: to je komad papira; ni sud ni arbitar ne mogu doći do drukčijeg zaključka. Koliko god spor između Hrvatske i Slovenije poprimao iracionalne razmjere, ipak nije došlo do toga da bi to bio spor o papiru.

Spor između Slovenije i Hrvatske je, dakako, spor o razgraničenju. U samom sporu o tome meritumu »papir« može biti jedan od dokaza odnosno argumenta što će ih stranke iznositi. Predlaganje nikad potpisanog ni ratificiranog teksta sporazuma između Drnovške i Račana za predmet spora nije drugo od pokušaj stvaranja pravne fikcije, čime se zapravo odgoda i izbjegava konačno rješenje samog spora o razgraničenju.

Bumerang političkih pritisaka

Uz dovoljno političke odgovornosti s objiju strana trebao bi se postići konsenzus o tome kako je vrijeme pravnih fikcija prošlo, jer će toleriranje takvih daljnjih pokušaja dodatno štetiti odnosima između dvaju naroda. Ukratko, riječ je o prilično ozbiljnoj stvari, gdje nema mjesta trećerazrednim, jeftinim

pravnim smicalicama.

Više je načina mirnog rješavanja sporova koji vode pravno obavezujućem rješenju. U nas se često poistovjećuju arbitraža i suđenje, no nije riječ o sasvim istovjetnim oblicima rješavanja sporova.

Među svim tim oblicima i forumima, najveći autoritet nedvojbeno uživa Međunarodni sud u Haagu. To je jedno od glavnih tijela Ujedinjenih naroda, koji je u svojoj gotovo šezdesetogodišnjoj praksi riješio velik broj sporova o razgraničenju. Odluka tog suda obvezuje obje strane i na nju nema prava žalbe. Puno ime tog suda je *International Court of Justice* – Međunarodni sud pravde.

I Slovenci i Hrvati žele pravdu u rješenju spora, a političari će morati imati dobre razloge da im to uskrate. Naime, tko god je doista uvjeren u svoje pravo, neće se bojati izaći pred taj sud jer će ondje dobiti objektivno, nepristrano i na međunarodnom pravu osnovano rješenje. A ujedno će si, dok postupak traje, prištedjeti napore oko raznovrsnih političkih pritisaka, koji se ionako često mogu vratiti kao bumerang.

Autor je direktor Pomorskega odjela Instituta Fridtjof Nansen u Oslu, a u članku iznosi vlastita stajališta.

Pišući o Crkvi dodvoravaju se svojim gospodarima

Naši tiskani mediji nemaju religijskih redakcija, a kao religiozi služe ili ljudi bivšeg sustava ili pojedinci koji se ne mogu sastati s osnovnim činjenicama, ne poznaju crkveni život iznutra, ali ga i ne žele upoznati, jer duhovni, socijalni, pedagoški, karitativni i svaki ini rad nije zahvalna građa za proizvodnju skandala i projiciranje vlastite mržnje

Zvonimir Badurina Dudić

Završetak jesenskog zasjedanja Hrvatske biskupske konferencije obilježen je nedovoljno – u medijima – istaknutim pozivom Crkve na dijalog, točnije daljnjem ustrajanju na dijalogu i suradnji s važnom, čak i previše, stvarnošću u našem društvu, a to su mediji.

Kad javne medijske institucije klize u žutilo, a tiskani mediji, pogotovo oni iole utjecajni, nastavljaju sa svog žuto-crvenog diskursa tretirati religiju, pogotovo dominantnu Katoličku crkvu, osjeća se očito i s najviše biskupske razine potreba da se o tome progovori.

Okretanje drugog obraza

Ustrajanjem na dobru dušnu, mirnu i strpljivu odnosu s medijima, koji ili nastoje marginalizirati vjeru poput HRT-a, ili je još više ako je to moguće, svesti na – kako oni kažu – maligno tkivo koje je za neke novinare najveći problem hrvatskog društva, biskupi nasljeduju svog učitelja Isusa Krista i njegov nauk o okretanju drugog obraza.

Naime, mediji u Hrvatskoj već godinama, a pogotovo

posljednjih šest, praktički neprestano proizvode napumpane i umjetno stvorene afere s katoličkim predznakom, diskvalificirajući sve pozitivno što dolazi iz krila Crkve pa bila riječ i o zaštiti radnika.

Takav odnos možemo slobodno pripisati pljuskanju o komu govori Isus u evanđelju. Medutim i sam Gospodin Isus Krist na sudu, kad je dobio pljusku ne okreće drugi obraz nego traži odgovor: »Ako sam pogrešno rekao dokaži da je pogrešno! Ako li pravo zašto me udaraš« (Iv 18,23).

Crkva danas u Hrvatskoj ima još lošiji tretman nego njen učitelj na sudištu. Nju se optužuje za sva zla, od megalomanije do socijalne neosjetljivosti, provocira ju se i preko »pevaljki« i preko reality showa, polupismeni, a teološki nepismeni kolumnisti i umišljene književno-novinarske veličine pisanjem o Crkvi dodvoravaju se svojim gazdama.

Može li se tada uopće govoriti o dijalogu? Naši tiskani mediji nemaju religijskih redakcija, a kao religiozi služe ili ljudi bivšeg sustava ili pojedinci koji se ne mogu sastati s osnovnim činjenica-

ma, ne poznaju crkveni život iznutra, ali ga i ne žele upoznati, jer duhovni, socijalni, pedagoški, karitativni i svaki ini rad nije zahvalna građa za proizvodnju skandala i

projiciranje vlastite mržnje.

Teško se dobiti izravno izrugivati pa treba naći neki povod ili ga izmisli. Analize treba provoditi niječuci stvarnost, o npr. gradnji cr-

kava ili središnjih crkvenih institucija govori se zanemarujući bezbožni sustav koji je branio gradnju crkvi, ubrzanu urbanizaciju ili nedavna uništavanja u Domovinskom ratu.

Namještanje anketa

Koja se god tema obraduje a u kojoj se dotiče Crkva, to se čini jednostrano, kroz uvijek iste žuto-crvene naočale. U pravilnim razmacima naravno stižana kampanja ponovo se aktualizira – namještanje se ankete protiv rimo-katoličkog vjerovanja, izmišljaju svećeničke peticije protiv novog zakona o prometu... Uvijek vođeno logikom što gore to bolje.

Kako tada voditi dijalog, kad jedna strana (novinarska) onu drugu u startu diskvalificira ako ne prihvaća njene vrijednosti, stavove i teze? S ovakvim novinarstvom kakvo u našoj zemlji sada prevladava, dijalog je nemoguć voditi. On se svodi na etiketiranje koje provode redakcije i na mlake i zakasnelje reakcije katoličke većine koje i ne dolaze do većine medijskih konzumenata.

Autor je svećenik, župnik u Lunu na Pagu.

Transkripti nevažni jer nije bilo etničkoga čišćenja

Uzrok odlaska Srba iz Hrvatske očigledno nije bio »zločinački pothvat« nego je do egzodusa došlo zbog neprihvatanja hrvatske vlasti, straha od »ustaških zlikovaca« izazvanog dugogodišnjim sotoniziranjem Hrvata, teškim uvjetima života, razočaranjem i uvjerenjem da im život u Hrvatskoj ne pruža dobru budućnost. Uz to poslušali su naredbe svojih vođa i podlegli općoj psihozi iseljavanja

Željko Sabol

U našim se medijima pojavljuju teme o kojima se mnogo piše i govori kao o iznimnim pitanjima, potom se pojavi neka nova priča, a ona ranije pad u zaborav, obično bez posljedica. Ovih su dana to tajanstveni brijunski transkripti za koje se ne zna odakle su procurili, tko ih je dao u Haag, a ne zna se ni jesu li istiniti.

Prije nego što je s njih skinita oznaka državne tajne naveliko su objavljivani u dnevnim listovima, što se sigurno ne bi moglo dogoditi u ozbiljnim državama gdje poštuju pravni sustav. No u nas se to često događa pa više nikoga ne može iznenaditi.

Transkripti sa sastanka hrvatskoga vojnog vrha održanog na Brijunima uoči oslobođilačke akcije »Oluja« zaslužuju pozornost, jer se na njima temelje optužnice generalima Gotovini, Čermaku i Markaču i terete ih za »zločinački pothvat« radi etničkog čišćenja Srba.

Ključno je pitanje je li uopće bilo etničkog čišćenja?

Odgovor daje znanstveni članak Nikice Barića objavljen u *Časopisu za suvremenu povijest* (2/2004).

Protuhrvatska propaganda kao bumerang

Republika Srpska Krajina nastala je pobunom znatnog broja Srba i djelovanjem JNA. Barić najprije navodi izjave mnogih krajskih značajnika po kojima je isključen ponovni suživot srpskoga i hrvatskog naroda.

Ističe kako je već od 1993. među krajskim Srbima zavladala depresija i zabrinutost i pojavila se zamisao da valja otići u Srbiju ili inozemstvo. Takva razmišljanja pojačala su nakon »Bljeska« i oslobađanja zapadne Slavonije.

Planovi evakuacije civilnog stanovništva pripremani su već od početka 1993. za slučaj hrvatskog napada.

Iz Obrovca je već početkom srpnja 1995. počelo iseljavanje stanovništva uz poticaj općinske vlasti. Još veća pa-

nika nastala je kad je Hrvatska vojska zauzela Glamoč i Grahovo. Mnogi su tada prešli u Republiku Srpsku ili Srbiju plašeći se očekivanog prodora »genocidnih ustaša«, kako su srpski mediji godinama nazivali Hrvate. Tako se protuhrvatska propaganda vratila kao bumerang koji je upropastio same Srbe.

Republički štab Civilne zaštite je dva dana prije »Oluje« zapovijedao da valja odmah pripremiti evakuaciju materijalnih dobara, arhiva, povjerljive dokumentacije, novca, te pripremo vozila za prijevoz. Istaknuto je da se ta evakuacija ne smije obaviti istodobno s evakuacijom stanovništva. Gorivo za vozila podijeljeno je i civilima radi odlaska na istok.

Kad je 4. kolovoza 1995. počela »Oluja« u Kninu se sastao Vrhovni savjet obrane RSK čiji su vodeći sudionici bili predsjednik RSK Milan Martić i zapovjednik Glavnog štaba general Mile Mrkić.

Na toj sjednici odlučeno je da se sprječii prodor Hrvat-

ske vojske i evakuira stanovništvo s područja sjeverne Dalmacije i Like. Tada je Martić potpisao naredbu o iseljavanju iz Knina, Benkovca, Drniša, Obrovca i Gračaca, i to prema pripremljenim planovima uz zatraženom pomoć Unprofora. Taj akt objavljen je iste večeri, Unatoč radijskim pozivima predsjednika Franje Tuđmana da ne napuštaju svoje domove, kolonama traktora i automobila Srbi su se otputili u izbjeglištvo.

Vojnici pušteni da odu

Evakuaciji su se, što nije bilo predviđeno, priključili i vojnici pa su hrvatski vojnici 5. kolovoza ušli u napuštenu Knin. Otpor krajske vojske bio je žestok na Banovini i Korunu, ali se našla opkoljena. Tada je razoružanim srpskim vojnicima dopušteno da iz obračuna slobodno odu preko Une.

Barić podsjeća na odlazak bosanskih Srba potkraj 1995. iz Sarajeva premda na to nisu bili na to prinudeni. Tako se i

tamo ponovilo ako i prije toga u Hrvatskoj. Uzrok odlaska Srba iz Hrvatske očigledno nije bio »zločinački pothvat« nego je do egzodusa došlo zbog neprihvatanja hrvatske vlasti, straha od »ustaških zlikovaca« izazvanog dugogodišnjim sotoniziranjem Hrvata, teškim uvjetima života, razočaranjem i uvjerenjem da im život u Hrvatskoj ne pruža dobru budućnost. Uz to poslušali su naredbe svojih vođa i podlegli općoj psihozi iseljavanja.

Brijunski transkripti pokazuju, ako nisu krivotvoreni, što se govorilo, ali to nije važno.

Bitno je što se dogodalo na okupiranom hrvatskom području prije vojne akcije »Oluja«, a po tome etničkog čišćenja nije bilo. Stoga se može zaključiti da haške optužnice neutemeljeno terete hrvatske generale za »zločinački pothvat« radi protjerivanja Srba.

Autor je doktor pravnih znanosti, publicist iz Zagreba.